

Renata Abłamowicz, Szydłowska

Orzech, gm. Świerklaniec, woj.
katowickie, St. 2, AZP: 94-46/18

Informator Archeologiczny : badania 23, 28

1989

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Badania będą kontynuowane w wypadku ponownego zagrożenia stanowiska.

Nowy Łowicz, gm. Kalisz Pomorski woj. koszalińskie St. 2 patrz okres rzymski
 Odra, gm. Wolsztyn woj. zielonogórskie St. 73 patrz wczesne średniowiecze
 Opatowice, gm. Radziejów woj. wrocławskie St. 7 patrz neolit
 Osłonki, woj. wrocławskie St. 1 patrz neolit

Orzech, gm. Świerklaniec,
 woj. katowickie,
 St. 2, AZP: 94-46/18

Muzeum Śląskie w Katowicach

Badania prowadziła mgr Renata Ablamowicz, a konsultowała dr Szydłowska. Badania finansowały KZA w Katowicach oraz Muzeum Śląskie. Drugi sezon badań. Cmentarzysko brytalne kultury łużyckiej z V okresu epoki brązu i halszackiego C-D.

Przeprowadzono ratownicze wykopiska na stanowisku położonym około 100 m w kierunku zachodnim od szosy Bytom-Świerklaniec przy ulicy Szkolnej.

Przebadano obszar o łącznej powierzchni około 100 m² odkrywając 12 grobów (nr 9-19), wśród których wyróżniono 10 szkieletowych i 2 ciałopalne.

Groby szkieletowe były zakładane w podłużnych, w przybliżeniu prostokątnych jamach usytuowanych na osi N-S, a w jednym przypadku na osi NE-SW (gr. 10), o wymiarach: długość od 1,10 do 2,60 m, szerokość od 0,60 do 1,00 m. Jamy grobowe były czytelne na głębokości od 0,40 do 0,60 m. Nie stwierdzono istnienia konstrukcji kamiennych, nie licząc pojedynczych kamieni wapiennych nad jamami grobów 9, 14, 15, 16 i 18. Tylko w dwóch grobach (nr 9 i 18) natrafiono na szczątki szkieletów, w pozostałych zaś wypadkach kości nie zachowały się, a na fakt istnienia grobu wskazywały jedynie jama i znalezione w niej wyposażenie. Biorąc to pod uwagę można było wnioskować, że głowy zmarłych były skierowane na południe. Zazwyczaj zmarły był wyposażony w trzy naczynia (garnek, misę wraz z czerpakiem wewnątrz), które ułożone były przy nogach. W grobach 9, 14 i 18 wystąpiły ponadto ozdoby brązowe, bądź żelazne. Z wyrobów brązowych należy wymienić: kółka dwu lub trzyzwojowe (zawieszki skroniowe), bransoletę otwartą, guzik, szpilę o główce zwiniętej w uszko, a z zabytków żelaznych przypuszczalnie fragment szpili oraz ułamki bliżej nie dającego się określić przedmiotu.

Groby ciałopalne (nr 11 i 12) posiadały jamy kształtu w przybliżeniu prostokątnego o wymiarach: długość od 2,10 do 2,20 m, szerokość od 0,70 do 0,80 m; były one czytelne na głębokości 0,40 lub 0,60 m.

W przypadku grobu 11 kości (w postaci zbitej, zwartej masy) grupowały się przede wszystkim w południowej części jamy, natomiast w grobie 12 występowały w obrębie całego jej wypełniska. W skład wyposażenia grobu 11 wchodziły trzy naczynia, a grobu 12, naczynia charakterystycznego zestawu, a także fragment bliżej nie określonego przedmiotu żelaznego oraz bryłka galeny.

Na obecnym etapie wydaje się, że odkryte cmentarzysko należy do podgrupy częstochowsko-gliwickiej grupy górnośląsko-małopolskiej kultury łużyckiej, a jego chronologię można odnieść do V okresu epoki brązu i okresu halszackiego C-D.

Materiały z badań złożono w Dziale Archeologii Muzeum Śląskiego w Katowicach.

Podłęże Królewskie, gm. Krzepice,
 woj. częstochowskie,
 St. 5, AZP: 84-44/49

Uniwersytet Jagielloński
 Instytut Archeologii w Krakowie

Badania prowadził prof. dr Marek Gedl. Finansował UJ. Pierwszy sezon badań. Osada grupy górnośląsko-małopolskiej kultury łużyckiej z III-IV okresu epoki brązu oraz późnośredniowieczna.

Stanowisko odkryto wiosną 1989 r. Ze względu na postępujące niszczenie stanowiska spowodowane eksploatacją piasku podjęto wstępne badania ratownicze, w czasie których zbadano jedną jamę uszkodzoną przez młodszy wkop późnośredniowieczny lub nowożytny. W wypełnisku jamy natrafiono na ułamki ceramiki, które można zaliczyć do wczesnej fazy grupy górnośląsko-małopolskiej i datować w przybliżeniu na III-IV okres epoki brązu. Dalsze podobne fragmenty ceramiki oraz ułamki naczyń późnośredniowiecznych pochodzą z warstwy kulturowej i ze zniszczonej części stanowiska.

Potoczek, gm. Potok Wielki woj. tarnobrzęskie St. 3 i 4 patrz paleolit i mezolit

Ropa, gm. Gorlice,
 woj. nowosądeckie,
 St. 2, AZP: 112-67

Polska Akademia Nauk
 Instytut Historii Kultury Materialnej
 Zakład Archeologii Małopolski w Krakowie

Badania prowadził dr Paweł Valde-Nowak, uczestniczyli mgr Ewa Kjekot i mgr Sławomir Dryja. Finansował IIMK PAN w Krakowie. Drugi sezon badań. Wczesnobrązowa pracownia obróbki rogowca menilitowego.

Celem badań było określenie funkcji stanowiska badanego rozpoznawczo już w roku ubiegłym. Wykonane